

Smaastykker.

XV.

Henrik Christoffer Glahns avtobiografiske Optegnelser.

Ved Im. Barfod.

Foran i sit eksemplar af »Treschows Jubellærere« har professor H. C. Glahn nedskrevet disse meddelelser om sin ungdomstid — de gå, som det ses, ikke længere, end til hans kaldelse til Kinservig. Men hvad han om sin virksomhed i Grønland efterlod som manuskript i 6 bind dagbøger fra 1763 til 1769 må desværre anses for tabt. Og det samme gælder vel ogsaa om hans: »Anekdoter til sal. biskop Egedes levnedbeskrivelse«, som indeholdt efterretninger om de forurettelser, denne måtte lide af de til Grønland kommende Herrnhutter og hans stridigheder med disse, samt en fortegnelse på hans skrifter. — Om hans ligeledes i manuskript efterladte »Samling af adskillige Grønlandske skrifter, 4 dele«, som han lod blive tilbage i Grønland til nytte for den Holstejnsborgske mission, og hans »Samling af adskillige skrifter til den Grønlandske histories oplysning« — endnu ere til, vides ikke.

Om professor Glahns senere levnedsløb som præst på Falster, hvor han døde i Riserup præstegård 21 juli 1804, henvises til den falst. gejstl. personalhistorie. — En vel

udarbejdet stamtavle over hans talrige efterslægt, der tæller mange fortrinlig dygtige og ansete mænd både blandt gejstlige og militære, er udgivet 1885.

Jeg Henric Christopher Glahn er født d. A° 1)
i Alling Præstegaard. Min Fader var Hr. Adam Wilhadt Glahn, Sognepræst til Alling og Thuelstrup Meenigheder og Provst for Giern Herred i Aarhus Stift. Min Farfader var Henric Christopher Glahn, som var Kok i hans Majestæts Kjøkken. Min Farfaders Fader skal have været Musicus i det Hannoverske, og hans Fader skal have været Bonde i det samme Land. Min Moder var sal. Inger Christine Wefflingh, som i hendes ottende Barselseng bortdøde, da hun i en 12 Aars Tid havde været gift. Hun var en særdeles dydig Kone og en stor Huusholderske. Endskjønt jeg var kun et Barn, da jeg mistede hende, mindes jeg meget vel, hvorledes hun af alle forekommende Ting toeg Leylighed til at indprænte Dyden i mit Hierte. Da jeg var 4 Aar, blev jeg sendt til Kiøbenhavn for at helbredes for en Sygdom, som er almindelig for unge Drengeborn, og var i min Farfaders Huus omtrent 1 Aar, i hvilken Tid jeg ved at tale med min Bestefader, som var en Tydsker, lærte at forstaae og tale det tydske Sprog ret got. Da jeg var kommen hiem igien, blev jeg underviist først af mine Forældre, og siden af 3de andre Lærere, og da mine Forældres Omstændigheder vare ikkun maadelige, saa toeg de et Par andre Børn i Huuset, som betalte for sig og fik Underviisning med mig. Men da min sal. Moder døde, toeg min Farfader mig til sig, og som han var temmelig bemidlet, og havde ikke fleere Børn end min Fader, holdt han en Lærere til mig, som 2 Timer om Dagen underviiste mig. Et Aar derefter døde min Bestemoder i hendes Alders 85 Aar, hvorpaa min Bestefader gjorde de fleeste af sine Eyendeele i Penge og reyste over til min Fader for der at leve sin øvrige Tid hos sin Søn, hvor han og døde 85 Aar gl. Imidlertid, siden han havde

1) Han synes ikke at have kendt sin fødselstid: 13 dec. 1738.

antaget mig i Søns Sted, saa besluttede han at holde mig i Khavn, overtalede min Morbroder Weffling at tage mig imod Betaling i sit Huus, hvor jeg 4 Timer daglig fik Underviisning af Hr. Peder Gudtfeldt, som siden blev Præst paa St. Crux i Vestindien, og derefter Præst til [Toftlund] Meenighed i Riber Stift. Han sendte mig til Akkademiet 1755. Jeg reyste, da jeg var bleven Student, til Jylland, og Aaret derpaa til Khavn, hvor jeg toeg Ex. philos., toeg og samme Aar Baccalaurii Graden, reyste derpaa strax hjem igien og imidlertid læste for mine 2de Halvbrødre. Efterat jeg i 1 $\frac{1}{2}$ Aars Tid omtrent havde været hjemme, og i den Tid nydt Underviisning af min Fader dels i Prædike Videnskaben dels i det grædske, hvori min Fader besidder en stor Styrke, reyste jeg atter til Khavn, hvor jeg i Professor Peder Holm fandt en stor Velyndere, thi som han havde læst for min Fader, saa gav dette mig god Adgang til ham, og da jeg nogen Tid havde hørt hans Forelæsninger, gav han mig Sted paa Klosteret og siden paa Regentzen, hvorpaa jeg blev ved at høre ham tilligemed Dr. Rosenstand og Bang, indtil jeg i Aaret 176[1] toeg Ex. Theol. under ovennævnte Dr. Holm og Dr. Bang. Imidlertid søgte jeg og var og antagen til Seminarist i det Grøndlandske Seminario. Anledningen dertil har noget besynderligt i sig, hvorfor jeg vil noget omstændeligt fortælle Alt, hvad hidtil henhører.

Imedens jeg var endnu i min Morbroders Huus, kom hans Søn, som da var Student, engang hjem og fortalte mig, som laae paa Kammer med ham, at der syntes at aabne sig en Leylighed for ham, at han kunde komme til Grønland som Præst. Den Gang havde jeg næppe hørt, at der var et Grønland til, hvorfore jeg bad ham at give mig nogen Underrettning derom. Han havde liden Kundskab om Landet, men skaffede mig til Laans alle Egedernes Relationer. Disse læste jeg med megen Fornøjelse igiennem, og som Barn fandt meest Behag i Kapitain Egedes. Tilsidst opvakte deres oftere Igiennemlæsning saadan Lyst til Landet, at jeg intet ønskede hellere, end at jeg var Student og kunde blive Seminarist. Min Fætter derimod fik ligesaa megen Afsmag for Landet, som jeg fik Lyst, og uagtet at jeg opmuntrede

ham jevnlig til at komme til et saa herligt Land, hvor man kunde faae saa meget nyt at see, saa slog han disse Tanker af Hovedet. Jeg blev Student, og Tankerne om at gaae til Grønland, som i Førstningen vare kun barnagtige, bleve alt meere og meere alvorlige. Jeg var derfor næppe bleven Student, før end jeg gik til Professor Egede og meddeelte, at jeg havde Lyst til at gaae over til Grønland som Missionair. Professor Egede, som jeg den Gang talte med den allerførste Gang og som aldrig tilforn maaskee vidste, at der var et Menneske til, som heed Glahn, modtoeg mig venlig og svarte, at jeg var endnu temmelig ung, og opmuntrede mig til Flittighed, da jeg maaskee vel med Tiden kunde naae mit Ønske. Med denne Beskeed reyste jeg til Jylland, og aldrig saa snart havde jeg faaet Ex. philos., før end jeg loed ham dette viide og fik samme Svar. Da jeg atter kom til Khavn for at læse til Attestats, gik jeg paa nye til ham og bad ham hielpe mig til Grønland: Men fik aldrig noget vist Svar, hvorfor da jeg et Aars Tid idelig havde overløbet Professoren, blev jeg tilsidst kied deraf, og slog nu Grønland gandske af Tankerne. Endnu vidste ikke noget Menneske, ikke engang mine Forældre, Paarørende eller Venner noget af min Lyst til Grønland. Jeg sluttede mig til, at det vilde være dem imod, og derfor dulgte mit Forsæt med Flid Siden da jeg selv ikke tænkte meere paa Grønland, vilde jeg ikke aabenbare det af Frygt, at man vilde lee af mit mislingede Indfald. Nogen Tid [derefter] blev min Fætter Skoleholder paa Landet. Engang jeg besøgte min Morbroder, beklagede han sig, at uagtet han havde kostet mange Penge paa hans Søn, saa var der dog endnu ikke blevet andet af ham end en Skoleholder. Jeg svarede, at han havde selv Skyld deri, thi da der syntes at være Leylighed for ham at komme til Grønland, saa vilde han ikke tage derimod. Min Morbroder svarede: At dette havde heller ikke været noget for ham, og jeg ventelig vilde tage det ligesaa meget i Betænkning som han. Da fortalte jeg ham første Gang Alt hvad jeg havde giort for at komme til Grønland, og hvorledes denne barnagtige Tanke var efterhaanden forvandlet til en alvorlig Lyst til at tiene Gud i dette haarde Land, dog

havde jeg nu slaaet dette ganske af Hovedet, saasom jeg saae ikke, hvorledes jeg skulde komme dertil. Har Du talt med Proust Lindegaard derom? spurgte min Morbroder. Jeg svarede hertil Ney, sigende, at det havde aldrig faldt mig ind at tænke paa, at han kunde giøre noget dertil — Men tænkte snarere ved ham at komme ind paa Vaysenhuuset som Lærer — Men i Morgen den Dag vil jeg tale med ham derom. Det skal Du ikke, svarede min Morbroders Kone, som elskede mig som sit Barn. Enten skal min Mand eller jeg først tale med Prousten. Min Moster reyste ogsaa virkelig til Vaysenhuuset Dagen efter, og da hun ikke fandt Prousten, sagde hun Proustinden sit Ærende. Prousten, som elskede mig og kiendte mig nøye, efterdi jeg næsten daglig var hos hans Søn, der en Tid lang havde havt Logement i min Morbroders Huus, havde aldrig før hørt min Mosters Ærende, førend han, imedens han endnu var paaklæd, gik til Professor Egede, men fandt ham ikke hjemme. Men som han ved sin Hiemkomst hørte, at Prousten havde været der og ønsket at tale med ham, gik han til ham. Prousten talte da min Sag paa det beste og lovede for min Opførsel, hvorpaa Professoren svarede: At jeg havde ofte været hos ham og syntes at have megen Lyst til Landet, men da han ikke havde kundet faae nogen Efterretning om min Opførsel, saa havde han ikke kundet antage mig, men paa hans Ord skulde han foreslaae mig for Missions-Kollegium. Der gik dog endnu nogen Tid bort inden jeg som Seminarist blev antagen; thi Hr. Sverdrup blev ham meget stærk rekommanderet som en brav, flittig, duelig og gudfrygtig Student, hvilket han og i Sandhed var, var desuden ældre og for Professor Egede meere bekjendt, hvorfor han nød den første ledige Plads i Seminario og jeg først den anden, da jeg blev antaget som Seminarist tilligemed Hr. Biørn. Vi tre, Sverdrup, Biørn og jeg, bleve altsaa underviiste i det Grønlandske paa een Tid. Min Fader gav jeg mit Forsæt tilkiende, efterat Prousten Lindegaard havde talt for mig, og bad ham baade om hans Tilladelse og Rekommandation. Men det gik som jeg ventede. Han holdt mit Forsæt for formasteligt, og derfor vilde aldeles ikke giøre sig nogen Umage for at understøtte mit Forslag.

Men hvad Tilladelsen angik, saa overloed han Sagen allene til Gud og til mig, holdende for, at naar jeg havde saa megen Lyst, burde han ikke heller forbyde det. Imedens jeg var og førend jeg blev Seminarist, havde jeg allerede Kloster og Regentzen tilligemed en meget god Kondition hos Mad^{me} von Bracht, en riig Enke, hvis eeneste Søn jeg underviiste i Kristendom og boglige Kunster. For 4re Timers Underviisning daglig havde jeg Kost og Kammer, Brænde, Lys, Vask, Opvartning, 30 rdr. vis Løn, Nyeaars Gave og andre Foræringer, saa at da jeg siden tillige fik de Scheelers ordinaire Stipendium, havde jeg ikke allene fornøden Udkomme til Klæder, men kunde og lægge mig en god Bogsamling til. Jeg hørte nu Kratsenstein og Aschanius, ligeledes gik jeg og paa Professor Bergers Collegium; hvor han læste over Artem obstetriciam o: Jordemoder Kunsten. Iligemaade gik jeg paa det praktiske Kollegium eller paa det frie Jordemoderhuus, men det varede ikke længe; thi som der i Aaret 1763 skulde toe Missionairer udrustes til Grønland, saa faldt Lodden paa mig og Biørn, eftersom Hr. Sverdrup endnu ikke vilde gaae ud. Jeg blev da kaldet til dette Embede d. 4 Mart. 1763 og ordineret af Biskop Harboe. Ogsaa her maa jeg erkiende Guds naadige Førelse, thi da jeg var bestemt til at gaae til Gothaab, saa gjorde Biørn Paastand, at han, som gift, burde helst komme til det beste Sted. Og da han havde store Velyndere i Kollegio, jeg derimod ingen, og jeg desuden var fornøyet med hvad Sted man vilde sende mig til, saa maatte jeg gaae til Holsteinsborg, hvor jeg fik ganske skikkelig Folk at omgaaes med, og blev især ved den Leylighed kiendt med Hr. Kapitain Egede, da derimod Biørn blev plaget af det værste Skarn, som kunde gives, hvilke gjorde et med de i Nærheden af Gothaab boende Herrnhutter, og gjorde ham ikke alleneste hans Embede besværligt, men endog gik saa vidt, at de lagde Haand paa ham, hvorfor han saae sig nødt til 1767 at gaae hjem. Jeg forblev i Landet til 1769, da jeg imidlertid havde i det sidste Aar hos mig Hr. Jørgen Jæger, der var bestemt at blive paa Sukkertoppen eller og, i Fald den der værende Præst ikke vilde lade sig forflytte, da at gaae til Egedesminde, hvortil han dog ikke før Vinteren

kunde komme, hvorfor han blev paa Holsteinsborg, hvor jeg gav ham ikke allene 2 Timers daglig Underviisning i Sproget, men og i alle andre Henseender gav ham al den Underretning om Missionen og Landet, som jeg havde lært deels af min Formand, deels af 6 Aars egen Erfaring. Ved Skibets Ankomst 1769 fik jeg vel Tilladelse til at gaae hiem, men tillige MCollegii Bestalling at være Landets vice Proust og Visitator med 100 rd. aarligt Tillæg i min havte Løn, men som jeg ikke saae mig voxen nok til dette Embede, besluttede jeg i Guds Navn at vedblive mit Forsæt, fulgte hiem med Skibet, fik i Vartpenge 100 rd., men formedelst Struensees Regiering, som kort efter begyndte, maatte ligge i Kbhavn til 1771 d. 25de Juni, da jeg blev kaldet til Sognepræst for Kingservigs Kald i Hardanger, og samme Aar gift med Giertrud Kirstine Egede, Hr. Professor Poul Egedes Daatter og en Daatter(!) Daatter af den berømte Biskop Hans Egede.
